

Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging

KNNV afdeling Epe-Heerde
Struikstuk 58
8162 JN Epe
e-mail secretaris@epe-heerde.knnv.nl
website www.knnv.nl/epe-heerde

Epe, 11 augustus 2015

Aan:

De Minister van Infrastructuur en Milieu
Grote Projecten en Onderhoud/Ruimte voor de Rivier
T.a.v. J. Ponsioen,
Postbus 24103
3502 MC Utrecht

Onderwerp: : Zienswijze op Ontwerpbesluiten inzake Programma Stroomlijn, deelgebied 5
(uiterwaarden langs de IJssel), quicktranche (betreft Waterwet en Natuurbeschermingswet 1998)

Geachte heer Ponsioen,

Ter inzage liggen ontwerp-vergunningen inzake het Programma Stroomlijn, deelgebied 5 (uiterwaarden langs de IJssel), quickscan. Tot onze grote ontsteltenis liggen er ontwerp-vergunningen voor een groot oppervlak bosschages en heggen dat uit de stroombaan van de IJssel zou moeten worden verwijderd. En tevens inrichtingsmaatregelen welke merendeels zeer slecht uitpakken voor natuur en lang niet overal essentieel zijn voor een goede doorstroming. Wij combineren onze bedenkingen op grond van de Waterwet en de Natuurbeschermingswet 1998 in één zienswijze.

De grote rivieren (Rijntakken) zijn een van de meest boeiende landschappen in ons land en van grote waarde voor natuur, landschap en recreatie. De IJssel neemt hier een vooraanstaande plaats in; het wordt vaak als de mooiste van onze grote rivieren aangemerkt, zonder de andere rivieren tekort te willen doen. Het ontleent zijn waarde aan de diversiteit en dynamiek; een slingerende/meanderende en dynamische rivier, afwisselend winterbed met nevengeulen, bosschages, heggen e.d. Veel projecten die Rijkswaterstaat de laatste jaren heeft uitgevoerd, bijvoorbeeld in het kader van de Europese Kaderrichtlijn Water, hebben deze waarden versterkt, waarmee het doel van deze ingrepen is bereikt. Het waren goed afgewogen integrale projecten waarvan zowel de waterhuishouding als de natuur van profiteerde. Alle belanghebbenden hebben hun ideeën en wensen in de voorbereiding goed kunnen inbrengen. Kortom een goed proces met verantwoorde projecten. Met de voorliggende plannen zijn de doelen ineens sterk gewijzigd, waarmee afbreuk wordt gedaan aan voorgaande projecten. Door de grootschalige verwijdering van heggen, bosschages en het (permanent) gladmaken van het winterbed vrezen we dat de IJssel sterk in waarde voor natuur, landschap en recreatie zal dalen.

We zijn het er mee eens dat Rijkswaterstaat de hoogwaterproblematiek van de grote rivieren hoog op de agenda heeft staan en maatregelen uitvoert om deze problematiek aan te pakken. Het moeten echter geen projecten zijn waarbij alleen oog is voor de waterafvoer, zoals de projecten welke nu ter visie liggen. Echt duurzame projecten betekenen een winst voor de waterhuishouding, landbouw en

voor natuur en landschap. Daar waar de stroombaan erg nauw is en veel bosschages aanwezig zijn, kan een verwijdering van een groot deel hiervan echt winst voor de afvoer en waterstand opleveren, zoals cluster 12.590 ten noorden van Terwolde, al hoewel verwijdering van de bebouwing hier veel meer winst oplevert. De meeste ingrepen leveren slechts een zeer marginale en zeer lokale winst in de doorstroming en waterstandsverlaging op, zoals ook in de ter inzage liggende rapporten wordt geconstateerd; nut en noodzaak hiervan wordt door ons dan ook zeer sterk betwijfeld, zeker op een schaal zoals wordt voorgesteld. Tevens is het ons bekend dat via de uitvoering van Ruimte voor de Rivier een overdimensionering is toegepast, zodat de thans voorgestelde maatregelen op IJssel niveau nauwelijks een bijdrage leveren aan de door Rijkswaterstaat geschetste problematiek.

In het ontwerp-projectplan Waterwet staan in bijlage 2 een aantal 'Duurzaam Beheer Maatregelen' in figuur en tekst weergegeven. Dit zijn vrijwel allemaal maatregelen die in het midden van de vorige eeuw aan onze stromende wateren (groot en klein) werden uitgevoerd, enkel en alleen om de afvoer en de ontwatering te verbeteren. In de laatste decennia van de vorige eeuw werden deze maatregelen door de waterbeheerders weer teruggedraaid, omdat men tot het inzicht was gekomen dat niet alleen de waterafvoer en ontwatering de enige drijfveer was, maar dat ook natuur, landschap en recreatie een belangrijke rol spelen. Vaak werden deze maatregelen met forse subsidies van de Europese Unie, Rijk, provincies en andere partijen uitgevoerd. Vele honderden kilometers watergangen kregen weer een natuurlijker uiterlijk. Doel was een duurzame inrichting van onze wateren, waarbij natuur, landbouw, recreatie, economie en landschap een rol spelen. Deze inrichtingsmaatregelen kregen een extra stimulans met de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW). Achtergrond was het verbeteren van de kwaliteit van de oppervlaktewateren. De waterkwaliteit bleek goed op orde te zijn, maar met name de inrichting van wateren liet veel te wensen over, aldus een analyse in het kader van de KRW. De laatste jaren zijn enorm veel projecten in het kader van de KRW in ons land uitgevoerd, waarbij vooraf een goede afweging van alle belangen heeft plaatsgevonden. De meeste maatregelen die in bijlage 2 van het ontwerp-projectplan zijn weergegeven, zijn volkomen in strijd met de eerder genoemde KRW-maatregelen, zoals 'opnieuw opzetten van oever', 'opnieuw en steiler opzetten van oever', 'afvlakken 'eilanden' tot onder waterlijn', 'verwijderen van vooroever', 'perceel herprofilieren en inzaaien', zoals bijv. in de Marlerwaarden (cluster 13.020 op pagina 325 van het ontwerp-project Waterwet). Alle reliëf, zo gunstig voor een diversiteit aan flora en fauna en voor de dynamiek, gaat geheel verloren. In de bijlage geven we onze ideeën over de voorgenomen inrichtingsmaatregelen weer.

Echt mitigerende maatregelen om de aan te richten schade aan landschap, natuur en recreatie te compenseren worden nauwelijks genomen. Slechts op zeer bescheiden schaal blijft een boom om de 100 meter staan. Wij vinden dat in het waterlichaam ten minste de aan te richten schade aan landschap, natuur en recreatie moet worden gecompenseerd.

De voorgenomen maatregelen betreffen slechts een deel van het Programma Stroomlijn in het deelgebied van de IJssel. Wij hebben begrepen dat er nog één of meerdere volgende fasen komen. Wij betreuren dat het Programma op deze wijze wordt gefaseerd, waardoor de volledige consequenties ervan nu niet te overzien zijn.

Tenslotte willen we nog refereren aan het rapport "Heggen langs de grote rivieren – aanpak bestaande heggen in het programma inhaalslag Stroomlijn Rijkswaterstaat". De aanbevelingen en het stappenplan in dit rapport onderschrijven wij van harte.

Met vriendelijke groet,

Secretaris KNNV, afd. Epe-Heerde

Herman Snoek

Struikstuk 58

8162 JN Epe

Bijlage: Project stroomlijn Principe ontwerpen Duurzaam Beheer Maatregelen (DBM) Stroomlijn perceel 5 – IJssel.

DBM 1 Standaard afrastering. Geen opmerkingen

DBM 2 Standaard dam met duiker. Geen opmerkingen

DBM 3 Doorwaadbare plaats / Voorde. Geen opmerkingen

DBM 4 Steile oever. Een maatregel welke volkomen strijdig is met de ideeën over inrichting van watergangen in de laatste decennia en met name ook van de Europese Kaderrichtlijn Water

DBM 5 Ontgraven wortelzone riet / ruigte. Minder goede maatregel, zorg dat er voldoende blijft staan.

DBM 6 Opnieuw opzetten oever. Een maatregel welke volkomen strijdig is met de ideeën over inrichting van watergangen in de laatste decennia en met name ook van de Europese Kaderrichtlijn Water

DBM 7 Riet maaien/maaikorven en afvoeren. Minder goede maatregel, zorg dat er voldoende blijft staan.

DBM 8 Omzetten en herprofilieren oever. Een maatregel welke volkomen strijdig is met de ideeën over inrichting van watergangen in de laatste decennia en met name ook van de Europese Kaderrichtlijn Water.

DBM 9 Afvlakken 'eilanden' tot onder waterlijn. Een maatregel welke volkomen strijdig is met de ideeën over inrichting van watergangen in de laatste decennia en met name ook van de Europese Kaderrichtlijn Water.

DBM 10 Perceel herprofilieren en inzaaien. Een maatregel welke volkomen strijdig is met de ideeën over inrichting van watergangen in de laatste decennia en met name ook van de Europese Kaderrichtlijn Water.

DBM 11 Graven van greppels. Erg slecht voor natte natuur.

DBM 12 Verwijderen vooroever. Een maatregel welke volkomen strijdig is met de ideeën over inrichting van watergangen in de laatste decennia en met name ook van de Europese Kaderrichtlijn Water.

DBM 13 Omvormen tot wadi-profiel. Op zich een goed idee, maar niet uniform uitvoeren. Iets diepere delen zijn nodig voor waterorganismen die permanent water nodig hebben.